

Kronika

Slavističnega društva Slovenije

[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html)

Izdaja Slavistično društvo Slovenije
Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
Izdajatelj je lastnik glasila.

List za člane društva

Ur. Miran Hladnik

Ljubljana, 1. 2. 2005

Letnik 9, št. 50

[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika50.doc](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika50.doc)

[Http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika50.pdf](http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/kronika50.pdf)

ISSN 1854-1216 (tisk); ISSN 1854-1224 (el. verzija)

Člani Slavističnega društva prejemaajo glasilo Kronika brezplačno. Izdelek se ne prodaja. Naklada tokratne številke Kronike Slavističnega društva Slovenije je 1100 izvodov.

Cunami ali tsunami

Milan Orožen Adamič je na geografski forum poslal mnenje o zapisovanju besede "tsunami". Morda bi o tem kaj rekli tudi slavisti. [...] — *Helena [Dobrovoljc]* (Helena.Dobrovoljc@zrc-sazu.si), 6. jan. 2005

Spoštovani geografi! Pritrdim lahko k temu, kar je zapisal dr. Kunaver. Točno je, da se v svetovni literaturi ta pojav zapisuje kot tsunami. Beseda prihaja iz japonščine, kjer na žalost zelo dobro poznajo to nadlogo. V latinico so to besedo zapisali po standardu, ki se je na Japonskem uveljavil konec 19. stoletja. Gre torej za originalen latinični zapis japonske besede in ne angleško obliko zapisa. Ti zapisi skrbno sledijo izgovorjavi in črke, kar je zanimivo, se izgovarjajo prav tako, kot to počnemo mi Slovenci. A je a itd. in ne tako kot je to v angleščini. Zato, če Slovenec natančno bere latinični zapis japonskega besedila ga izgovarja presenetljivo prav. To trdim na osnovi učenja Japonščine leta 1985 na Japonskem in izobraževanja o naravnih nesrečah, ki je večinoma potekal v Centru za naravne nesreče v Tsukubi. V tem primeru bi morali ime kraja posloveniti v Cukubo in tako naprej... Zgodba brez konca in nihče več nebo vedel kaj je prav. V času globalizacije, interneta in sodobnih komunikacij velja v največji možni meri slediti originalnim oblikam zapisov, s tem se stvari poenostavijo in možnosti zmešnjav se zmanjšajo. Pomislite samo na pošto ...

Menim, da je to, kar pri nas počno novinarji, oziroma lektorji–slavisti s slovenjenjem "ts" v "c" svojevrstno nasilje, ki sledi prosulemu pravilu "piši kao govoriš". Še več in bolj nerodno je, da se s tem spremeni tudi izgovor, morda tudi pomen besede. Skratka nekdo se je odločil, da pač ne gre, da bi bila skupaj "ts", kar je v našem jeziku resda nekoliko nenavadno, neobičajno ali nerodno... nikakor pa to ne opravičuje pačenja originalne oblike zapisa. Japonščina je za nas nekoliko nenavaden jezik, ki s slovenščino nima kaj dosti skupnega, tako pač je. Zato se odločno zavzemam za ohranitev originalnega japonskega latiničnega zapisa TSUMAMI. Tega pravopis izrecno ne prepoveduje, tam je zapisano

"tsunami -ja [cu] m s -em (a); gl. cunami" in
"cunami -ja m s -em (a) lpopotresni morski vall".

Še to, mislim, da si je lektor predstavljal, da je zapis tsunami ameriška oziroma angleška oblika zapisa japonske besede in jo je zato seveda treba spremeniti. Pa temu ni tako! Res pa je, da se v angleščini striktno piše tsunami in to je vse. Preprosto to je mednarodni termin, kot naš kras (karst) na primer. Gre za to, da tako, kot smo mi občutljivi na skrben zapis naših besed, velja biti pozoren tudi do zapisovanja tujih besed, zemljepisnih imen in podobno. — *Milan Orožen Adamič* (<http://www.zrc-sazu.si/gi/milan.htm>)

Zakaj se pri nas vsak "svetovljan" za podkrepitev svojega besedovanja zateka k citiranju Vukovega pravila v slabšalnem smislu? — **Samo Koler**, Gimnazija Bežigrad (skol@gimb.org), 6. jan. 2005 — ps. Zdaj pa se mi mudi v banco, ker še nisem plačal abonementa – potem pa veselo na weekend.

- > *Menim, da je to, kar pri nas počno novinarji, oziroma lektorji -*
- > *slavisti s slovenjenjem "ts" v "c" svojevrstno nasilje, ki sledi*
- > *prosulemu pravilu "piši kao govoriš".*

Sicer nisem ne slovenist, ne slavist, pa vseeno...

- > *Še to, mislim, da si je lektor predstavljal, da je zapis tsunami ameriška*
- > *oziroma angleška oblika zapisa japonske besede in jo je zato seveda*
- > *treba spremeniti. Pa temu ni tako! Res pa je, da se v angleščini*
- > *striktno piše tsunami in to je vse. Preprosto to je mednarodni termin,*
- > *kot naš kras (karst) na primer. Gre za to, da tako, kot smo mi*
- > *občutljivi na skrben zapis naših besed, velja biti pozoren tudi do*
- > *zapisovanja tujih besed, zemljepisnih imen in podobno.*

Lektor je povsem pravilno mislil, da je "tsunami" angleška oblika zapisa japonske besede; natančneje gre za Hepburnovo prečrkovanje (po Jamesu Curtisu Hepburnu, ki ga je uporabil v svojem japonsko-angleškem slovarju, izdanem leta 1867). Hepburnovo prečrkovanje je skupaj s svojo modificirano različico sicer res najpogostejše, ni pa ne edino, ne najstarejše, niti nima uradnega statusa – kot osnovo za mednarodni standard ISO 3602 so predvsem na pritisk Japoncev leta 1989 izbrali sistem Kunrei, ki je prilagojen japonskemu in ne angleškemu glasoslovju. Kljub temu se Kunrei celo na Japonskem le počasi uveljavlja. V njem se, mimogrede, ista beseda prečrkuje "tunami".

Hepburn pravzaprav ni imel kaj dosti izbire, ker angleščina ne pozna znaka za glas, ki ga v slovenščini zapisujemo s črko C, zato so prisiljeni v zapis z dvema črkama: tse-tse, tzar ipd. Po mojem ni razloga, da bi to pomanjkljivost angleščine uvažali v slovenščino. Primerjava s toponimom Tsukuba po mojem ni povsem na mestu, ker tujih toponimov z izjemo stotnije, ki se je z desetletji in stoletji rabe vendarle udomačila v slovenščini, načeloma ne slovenimo. Sicer pa glas C ni edini, ki v angleščini nima svojega znaka – podoben primer je denimo z glasom, ki ga v slovenščini zapisujemo z znakom Š. Tam pa "Seznam tujih zemljepisnih imen v slovenskem jeziku", izdanem leta 2001 pri Geodetski upravi RS, in pri pripravi katerega je sodeloval geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, celo za toponime, kot sta Honšu ali Hirošima, priporoča zapis poslovenjenih različic namesto Hepburnovih. — **Primož Peterlin**, Inštitut za biofiziko, Med. fakulteta (primoz.peterlin@biofiz.mf.uni-lj.si), 6. jan. 2005

Dragi slovritovci, vedno znova me presenečajo laične interpretacije fonetičnih realnosti. Gre v obe strani: pozitivno v smislu impresionističnega, avditivnega vtisa

nestrokovnjaka, ki je lahko fonetiku v pomoč (čeprav ga lahko tudi zapelje), negativno pa v smislu nepoučenosti. Sem gredo recimo tiste o enem samem samoglasniku v besedi žvrklja oz. nobenem v besedi čmrlj (Lepo je biti milijonar, 15. 5. 2004) ali o tem, da slovenske zadnje samoglasnike lahko "sicer prisiljeno" izgovarjamo nezaokorženo (vir naj bi bil vsem slovenistom zelo dobro znan), in da relativna tonska višina (angl. pitch) v netonemskih narečjih ni fonološko relevantna na leksikalni fonetični ravni, kar je nekako splošno uveljavljeno zmotno mnenje. Mislim, da se Slovenci nestrokovnjaki vse preradi spuščajo v polemike o jeziku, čeprav o tem vedo zelo malo. Kar pa je seveda tudi nekaj koristnega (jezik kot vrednota), če le ne gre v smislu "ti slavisti (= slovenisti?) nam vsiljujejo to ali ono", kot v primeru v nadaljevanju.

Sem gre tudi tale zapis dr. Milana Orožna Adamiča, ki ga je posredovala na forum dr. H. Dobrovoljc:

Menim, da je to, kar pri nas počno novinarji, oziroma lektorji – slavisti s slovenjenjem "ts" v "c" svojevrstno nasilje, ki sledi prosulemu pravilu "piši kao govoriš". Še več in bolj nerodno je, da se s tem spremeni tudi izgovor, morda tudi pomen besede. Skratka nekdo se je odločil, da pač ne gre, da bi bila skupaj "ts", kar je v našem jeziku resda nekoliko nenavadno, neobičajno ali nerodno... nikakor pa to ne opravičuje pačenja originalne oblike zapisa. Japonščina je za nas nekoliko nenavaden jezik, ki s slovenščino nima kaj dosti skupnega, tako pač je. Zato se odločno zavzemam za ohranitev originalnega japonskega latiničnega zapisa TSUMAMI.

Skratka: v primeru cunami je povsem jasno, da ne gre za pravilo pisave po izgovoru, ampak za sistemsko prilagajanje pravilom slovenskega pravopisa. To torej sploh ni pravorečno ali fonetično vprašanje. Zlitniki se v globinski fonološki podstavi včasih nadomeščajo z zaporedjem zapornik + pripornik, fonetično pa je to upravičeno ravno z zelo veliko pogostnostjo (če ne univerzalnostjo) prepovedi *homorganski zapornik + pripornik v jezikih sveta. Globinska zaporedja zapornik + pripornik so namreč izgovorjena kot enoten zlitnik, ki ga fonetiki od pripornikov denimo ločijo po nenadnem začetku pripore, medtem ko je pri priporniku postopnejši. Trajanje zapornika in sorodnega (glede na nagl. mesto, položaj ipd.) pripornika je enako. (Toliko zaenkrat iz akustične fonetike.) Zato je v jezikih sveta precej pogostno, da imajo omejitve za zaporedja *homorganski zapornik + pripornik (to je denimo dokazoval na primeru hrvaščine tudi dr. Škarić na decembrskem kongresu v Zagrebu). Gotovo se torej ob spremembi zapisa nikakor ne spremeni tudi izgovor, ki sploh ni problematičen: ne glede, ali napišemo tsunami ali cunami, izgovorimo lahko le zlitnik, tj. [c], če uporabljam slovensko transkripcijo (četudi se komu od naravnih govorcev slovenščine "zdi" drugače). Kar poskusite izgovoriti [t] z odporo, pa boste videli/slišali. Torej, če uporabim dikcijo dr. Orožna – Adamiča, NIHČE "se ni odločil, da pač ne gre skupaj "ts", kar je v našem jeziku resda nekoliko nenavadno, neobičajno ali nerodno". To je pač le

stvar pravopisne tradicije, fonetično pa je stvar kristalno jasna. — In ni res: japonščina ima fonetično tipološko s slovenščino tudi marsikaj skupnega (o tem je npr. govorila tudi Nina Golob 18. 10. 2004 v lingvističnem krožku), vendar o tem kdaj drugič. (V debato o izvoru in temeljih japonskega latiničnega prečrkovanja pa se ne bom spuščal, ker o tem premalo vem.) Ko se dr. Orožen – Adamič zavzema za ohranjanje izvirnega zapisa, je njegova zgoraj navajana izključno fonetična argumentacija povsem zgrešena. — **Peter Jurgec** (peter.jurgec@guest.arnes.si), 6. jan. 2004

V zvezi z mnenjem dr. M. O. A. morem reči samo: Nisem pričakoval take svete preproščine od doktorja, četudi geografije. Pa naj gre za razumevanje slovenščine, japonščine ali angleščine. Kot da Japonci ne bi svojega zapisa (ki v obliki tsunami nikakor ni japonski; saj imajo vendar svojo pisavo) naredili prav za angleški svet (enako kot Kitajci svoj pinjin)! Kako zdaj Slovenci izgovarjamo ta tsunami povsem enako kakor Japonci, je spet nov donesek g. dr.; če on izgovarja besedo od črke do črke (torej črkuje), se morda res približuje japonskemu izgovoru! Tsukubo, kjer je menda g. dr. geogr. svoje čas bil, pa pri nas pišemo večinoma (razen geografov) tudi Cukuba; tako da se ta črkovni sklop -ts- trdno drži morda le še v imenih firm (npr. Mitsubishi), že pri istoimenski znamki oz. avtu pa zasledimo tudi že omahujoče micubišije. V takih in podobnih primerih, kjer nam razni strokovnjaki (ne le geografi, tudi geologi, fiziki idr.) solijo slovenistično pamet oz. razlagajo slovenski jezik, predlagam, da se vse "prizadete" ustanove (Inštitut za slovenski jezik pri ZRC SAZU, katedra za slovenistiko, slovenistično društvo) in posamezniki vendarle že enkrat odločijo, da se bojo takoj in vedno odzivala v javnosti in zadevo strokovno neoporečno razložile. (Strokovno neoporečno sem namenoma podčrtal, ker iz izkušnje vidim, kaj se je dogajalo s stroko v zadnjem Slovenskem pravopisu, ki je po mnenju nekaterih kritikov upravičeno škandal. Preberite si, mimogrede, Lenarčičev Popravopis, ki ima v vsebinskih pogledih večinoma zelo prav.). Svoj čas sem že sam imel podobno brezupen spopad s sinologi (hkrati tudi japonologinjo), v katerem sem ostal brez upa zmage, saj ti "tujci" sploh niso razumeli, o čem govorim. Še manj pa probleme slovenskega jezika razumejo tehnične, naravoslovne, geografske idr. stroke; to je plod dejstva, da še vedno nismo uvedli poučevanja strokovnih jezikov na vse druge fakultete. — **Drago Bajt** (drago.bajt@nova-revija.si), 7. jan. 2005

Koliko besed za nič! Leksikon CZ (3. izd. 1994) ima še oboje:unami gl. tsunami, zato ker takrat geografi še niso mislili, da je to splošen pojem, kot npr. fen, šelf ipd. (Tsukuba je krajevno ime!). Zakaj se ne razburjate pri "poslovenitvah" pic, ragujev, pomfrijev (pravilneje bi bilo pofritov) itd. Slovenski kras je prišel v svetovno javnost preko nemške oblike karst in ne direktno. — **Živa [Vidmar]** (ziva.vidmar@cankarjeva-z.si), 7. jan. 2005

Podpisana sem se pri svojem delu pogosto srečala z dilemo prečrkovanja, zato si dovoljujem pristaviti svoje mnenje. Mogoče bo komu v pomoč pri razmisleku.

Japonsko fonetiko poznam ravno dovolj, da si upam trditi, da zvok, ki ga Angleži, Francozi in drugi, ki ne poznajo črke "c", zapisujejo s sklopom TS, dovolj natančno ustreza zvoku, ki ga mi zapisujemo s črko C. Pozorno uho lahko zazna nekoliko drugačno lego jezika – zvok je za spoznanje "mehkejši" oz. podoben zvoku "dz" – vendar po mojem mnenju ni dvoma, da ga smemo mirne duše zapisovati kot C. (Navsezadnje tudi vsi slovenski govorniki tega zvoka ne izgovarjamo popolnoma enako!)

Pač pa osebno nisem prijateljica nasilnega "slovenjenja" zvokov, ki dejansko nimajo pravih ustreznikov v slovenščini: vzemimo za primer arabsko črko Q ali črko W. Tudi podvojene črke bi (vsaj v primeru semitskih jezikov) po mojem mnenju morali nujno pustiti pri miru. (Posebno, ker za slovenskega govornika nikakor niso neizgovorljive, če se vsaj malo potrudijo.) Na splošno se pri svojem delu držim načela: imena, ki so tudi v izvorniku zapisana z latinsko pisavo (tako, denimo, tudi turška imena), pustim nedotaknjena. Pri imenih, katerih izvorni jezik ne uporablja latinske abecede, pa uporabim zapis, ki je najbližje izvorni izgovorjavi. (Imena južnoameriških indijanskih plemen, recimo, dosledno zapisujem fonetično, ne pa po "špansko".) Izjema so imena oz. pojmi, ki so iz kakršnega koli tehtnega vzroka v slovenščini že uveljavljena v drugačni obliki. (Tako je, recimo, prerok islama Mohamed, vsi drugi nosilci tega imena pa so "Muhammad".) Če povzamem svoje mnenje v tej zadevi: "pizza" je kul – "TSunami" pa ne ..:) — **Vesna [Velkovrh-Bukilica]** (vesna.velkovrh-bukilica@guest.arnes.si), 8. jan. 2005

Zaradi debate o cunamiju, o katerem smo s študenti (prevajalstva) v ponedeljek skoraj pol ure (med pravopisnimi vajami) debatirali, in glede na nekatere slovilitovske odgovore, ki sem jih prejel na svoj občasno delujoči e-mail, ne tako zelo kratko razmišljanje. Med študenti se je razvila v ponedeljek ob cunamiju zanimiva debata, kako da se piše. Ene so pri geografiji menda učili o tsunamiju, druge pa o cunamiju (različne šole pač, učbeniki, ki so bili verjetno lektorirani (dobro/slabo), so menda pisali "tsunami" – geografi bodo bolj vedeli, kako je s poukom geografije in učbeniki). Če beremo pravopis (Pravila 1 – poglavje PREGLEDNICE, kasneje tudi SP 2001 – poglavje PREGLEDNICE in slovarski del), se cunami omenja najprej pri prečrkovanju iz Hepburnovega latiničnega prečrkovanja japonščine v slovenski zapis omenja prav primer "Jap. tsunami – Slov. cunámi", brez znakov za izgovor – torej naj bi se tako zapisovalo. V slovarskem delu SP 2001 je potem navedeno, kot je navedel dr. Adamič "tsunami - ja [cu] m s -em (a); gl. cunami" in "cunami -ja m s -em (a) lpopotresni morski val". Pravopis slovenskega jezika usmerja torej k slovenskemu zapisu s črko c. Občne besede se namreč podomačijo tudi v zapisu (kot možne izjeme so omenjeni predvsem mednarodni glasbeni izrazi iz italijanščine – adaggio ...; nekateri manj rabljeni strokovni izrazi – fin de siecle idr.; posamezni drugi izrazi – jazz, faux pas ...; večina imen za vozila – boeing, volkswagen ...), "s časom /pa/ navadno prevzamejo slovensko pisavo po slovenskem izgovoru, npr. kurikulum", paragraf 168), vedno pa se podomačijo, če jih prečrkujemo iz nelatiničnih pisav ali

ideogramov. Torej, če bi prevzeli iz nelatinične japonščine, bi pisali cunami, če je občna beseda dlje časa v rabi, se tudi pisno domači. Ali pa ima cunami/tsunami status manj rabljenih strokovnih izrazov? Zanimivo pa bi bilo izvedeti, ali so lektorji v časopisih in medijih zaslužni za sedaj prevladujoč "cunami", ali pa so novinarji to zapisali na podlagi lastne odločitve. Če se je večina spontano odločila za zapis "cunami", bi se odločil za tak zapis. Kaj pa v primeru, če je bil v stroki prej poenoten in uveljavljen zapis "tsunami"? Lahko sedaj še spreminjamo? In ali lahko zamenjamo sedaj splošen in zelo pogost zapis "cunami"? Vsekakor se mora pisanje strokovnega termina poenotiti, pravilen zapis oz. pravopis (kodifikacija) pa je pogosto stvar dogovora, deloma tudi tradicije. Dogovor pa verjetno ne sme biti le potrditev trditve ene strani, ampak argumentirana razprava. Ne samo slovenistov, ne samo geografov, če s(m)o slovenisti strokovnjaki za slovenski jezik.

Glede primerjave z zemljepisnimi lastnimi imeni, pa je splošna norma, da se načeloma v latiničnih imenih ohranja izvorna podoba, pravopis navaja npr. Kyoto samo izgovorno [kjóto], razen če gre za slovensko oz. podomačeno ime (npr. Benetke, Peking, Anglija ...). Imena firm tudi načeloma ohranjajo svoj zapis in imajo enotnega po vsem svetu, torej Toyota, Peugeot ...

In izgovor tujih besed v slovenščini ... japonski izgovor in izgovor drugih azijskih jezikov (pa tudi angleščine, nemščine, francoščine ...) je ne samo na nivoju soglasnikov, ampak tudi samoglasnikov precej različen in verjetno bi bilo, sploh pri zelo pogosto uporabljenih terminih, nemogoče zahtevati citatni izgovor (kako potem izgovarjati nekatere samoglasnike, japonski naglas ...) v slovenščini. Ko govorimo angleško, nemško, francosko, madžarsko itd., pa se seveda fonemsko, intonacijsko, leksikalno, miselno in sploh preselimo v drug jezik in drug jezikovno-kulturni svet. Torej: tsunami/cunami [cunámi]

Za konec ...: "... neresnična /je/ domneva, da je pri vprašanih jezikovne kulture nujna diktatorska moč jezikoslovcev ..." (Vilém Mathesius)

V upanju poenotenja in dogovora glede pisanja tega strašnega "cunamija" in ostalih terminov, predvsem pa razvoja slovenskega strokovnega jezika v vseh globalizirajočih strokah lep pozdrav vsem skupaj. — Mag. **Hotimir Tivadar**, slovenist (Hotimir.Tivadar@ff.uni-lj.si), 12. jan. 2005 — p. s. Gre za nelektorirani prispevek. Tudi dolžina je, žal, predolga.

Če že pišemo tsunami, zakaj ne bi potem pisali tudi samurai, geisha, ninja? Tako pišejo Angleži in zakaj jih ne bi tudi v teh primerih posnemali? Dosledno bi bilo. Pa recimo prečkovanja ruske cirilice – zakaj imamo svoja pravila, ko pa bi se lahko enostavno zgledovali po Angležih? Menim, da je tukaj vsak posvet med jezikoslovci, geografi in ostalo stroko odveč, treba je pač jasno povedati, da nam je bolj kot lasten vseh angleški pravopis, in tu bo debata končana. — **Klemen Pisk** (Klemen.Pisk@siol.net), 12. jan. 2005

Naj na kratko že k rečenemu dodam še svoje mnenje. Problem tsunami/cunami je odlično opisal Peter Jurgec, s katerim se popolnoma strinjam, da tu sploh ne govorimo o fonetičnih razlikah – niti ne o arikulacijskih pa tudi ne o percepcijskih. Torej gre tu le za problem odnosa med izgovarjavo in zapisom, ki ni fonetični. Razen fonetičnega zapisa pa je katerikoli zapis le pravopis katerega izmed (bolj razširjenih/poznanih) jezikov, tem pa je po mojem mnenju slovenski pravopis popolnoma enakovreden. Tako naj ne bi zapis 'cunami' smel zbujati posebnih polemik. Tudi "originalni latinicni zapis japonscine" (v primeru 'tsunami') je le eden izmed pravopisov japonske pisave v latinico. Kot primer naj navedem dobro poznano besedo 'gejša', pri kateri se nihče ne sprašuje, da bi jo bilo mogoče potrebno zapisati kot GEISHA/GEISYA ipd. Pri lastnih imenih kot npr. Tokio – te je vseeno potrebno obravnavati drugače kot imena pojave in stvari – pri latinicnem zapisu pride do razkola med TOUKYOU, TOKYO, TÔKYÔ, kar je lepo razvidno pri prometnih oznakah po japonski prestolnici. Takšni zapisi so le različne normirane pretvorbe, nekatere bolj ali manj neposreden zglede japonske izgovarjave, nekatere pa posredno japonskega zapisa. V primeru 'ts' se ti načini naključno ujemajo, zato pomotoma prihaja do zaključkov, da obstaja originalen (univerzalen) latinicni zapis. S spoštovanjem iz Tokia — *Nina Golob* (nina_golob@hotmail.com), 14. jan. 2005

Tudi Čehi modrujejo. Vreden bi bil razmislek, kako poljske ortografe prepričati, naj sledijo slovanskim bratom. Morda pa bodo opustili sz in ga nadomestili s sh?

*V suši
suši
se suši!*

Prilagam članek, ki sem ga našel na naslovu:

http://www.tiscali.cz/mone/tis_aktualita.phtml?clanekid=65326

Píše seunami, nebo tsunami? Tak zní otázka, která vyvstala v češtině, když "přístavní vlna", jak zní doslovný překlad z japonského originálu, zdevastovala pobřeží jihovýchodní Asie a Afriky a vstoupila jako frekventované slovo do médií. Podle japanologů z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (FF UK) je správná jednoznačně první možnost –unami. Ústav pro jazyk český se k ní kloní také, ale připouští i variantu s počátečním "ts", která pochází z angličtiny. "Jednoznačně psát s 'c', pokud chceme používat českou transkripci," řekla Zdenka Švarcová, vedoucí semináře japonských studií ústavu Dálného východu FF UK. Podle ní se tento přepis v českých zemích zavedl v padesátých letech a používá se při překladech krásné literatury. Ústav pro jazyk český potvrdil, že podle transkripčního úzu akademického vydání Pravidel českého pravopisu nelze proti variantě s počátečním písmenem "c" nic namítat, protože jde o správný přepis ze znakového či slabičného písma. Jako příklad lze uvést geografický název Cušima. V některých případech, hlavně u zavedených značkových názvů, jako například Mitsubishi, se však ponechává anglický přepis, a proto se uvolňuje možnost i

variantě druhé, tedy "tsunami". "Protože sílí vliv angličtiny, převládne patrně varianta s počátečním 'ts'," uvedla pracovnice ústavu k nynějšímu rozkolísanému přepisu v češtině. Anglická verze se řídí Hepburnovou transkripcí pojmenovanou podle misionáře, který ji v 19. století zavedl.

U veřejnosti, alespoň soudě podle internetových diskusí, vyvolala varianta "cunami" překvapení. Přepis s "c" je, jak tvrdí jeden z diskutujících na serveru www.mediajinak.bloguje.cz, "přinejmenším nezvyklý" a slovo takto tištěné "vypadá opravdu podivně". Na stejném serveru jeden z příspěvků připisuje spor o přepis "obvyklé české emotivnosti kolem pravopisu". Jazykoví odborníci vysvětlují možný odpor k variantě "c" tím, že úděsný přírodní fenomén, který se za slovem skrývá, je v přímém protikladu s mnoha citoslovečnými výrazy v češtině, jako culit se či cucat. A ty přece jen patří do jiné kategorie jevů než přívalová vlna zvaná cunami nebo také tsunami. — **Klemen Pisk** (Klemen.Pisk@iol.net), 16. jan. 2005

Miran je objavil zapis v cescini. Ze tako ne znam nobenega od zahodnoslovanskih jezikov (in se mnogih drugih), potem pa so se vsi ceski znaki na mojem zaslonu prikazani v neberljivih (nedoumljivih) nadomestkih. Skratka, izgubljen sem pred necim, kar je graficno zanimivo, ne odpira pa poti k smislu. Ce ne bi bilo zgodovine, bi ze zdavnaj presel na program za e-posto, ki obvlada Unicode – tako pa je breme preteklosti tisto, ki me tlaci v zagato. Zato prosim za strnitev: kaj jih mucu in kaj prdlagajo? Hvala! — **Igor Kramberger** (k@aufbix.org), 18. jan. 2005

Da ne bo kak rušilni val odnesel kar vseh geografov po vrsti, naj pripomnim samo, da so se različna mnenja glede pravilnosti zapisa tsunami/cunami kresala tudi znotraj te stroke. Mnenje, ki je precej usklajeno z valovno dolžino (!) mnenj slovenistov (kot jih je moč zaznati na slovlit dopisih) in z današnjim člankom Julijane Bavčar v Delu, je recimo prispevek Draga Kladnika, ki je bil tudi na Geo-Listi, Slovilita pa žal ni dosegel. Torej: in vendar stroke (in strokovnjaki) medsebojno komunicirajo in se upoštevajo ... (Vsaj nekateri.) — **Veronika Rot Gabrovec** (Veronika.RotGabrovec@ff.uni-lj.si), 19. jan. 2005

Učitelji slovenščine (nadaljevanje)

Podpiram predlog kolega Rajka Korošca in drugi sopodpisanih, predlagam pa še eno rešitev, ki bi pripomogla k zmanjšanju obremenitve in dvigu kakovosti dela. Razredi v četrtem letniku naj pri pripravi na maturo delijo v dve skupini po 16 dijakov. Delo z 32 dijaki ne omogoča kvalitetnega dela na tako zahtevnem področju, kot je obravnava literarnega dela, še manj pa kvalitetno uporabo sodobnih učnih metod. Druga možnost, morda še boljša, je zmanjšanje normativa v celotnem razredu že od prvega letnika (glede na upad natalitete, zahteve po

kakovostnejšem pouku, izgubo delovnih mest ipd. bi bila to najustreznejša rešitev).
— **Klemen Lah** (klemnov@email.si), 5. jan. 2005

19. jan. 2005 se je v zvezi z zahtevami učiteljev slovenščine zgodil sestanek prvopodpisnikov pri državnem svetniku Zoltanu Janu (http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/pri_zoltanu.jpg); dogovorili smo se o strategiji za dosegajo ciljev. Pismo z zahtevami je objavljeno na <http://mailman.ijs.si/pipermail/slovlit/20041222/000944.html>. — *miran*

Bloganje po naše

Najprej se oproščam za malce nenavaden naslov, vendar kot boste videli, gre prav za to, da nisem našel primerne ustreznice. Vseeno naj pričnem prispevek z zgodovinskega stališča, saj menim, da bomo tako najlažje prišli do skupnega zaključka.

Pred leti so se na spletu začeli pojavljati web logi. Web log je spletna stran v obliki dnevnika, kjer avtor sporoča svoje misli širšemu bralstvu. Tematika web logov ni omejena, zato poznamo kulturne, umetniške, tehnične ali povsem navadne, osebne web loge. S popularnostjo tovrstnega pisanja so web logi dobili tudi novo, krajše ime. Postali so blogi, pisci blogov pa so postali bloggerji. Ko je letos revija ABC News, ki vsak teden razglaša človeka tedna, za ljudi leta razglasila pisce blogov (Prispevek o tem lahko najdete na <http://abcnews.go.com/WNT/PersonOfWeek/story?id=372266&page=1>), je postalo očitno, da t.i. bloganje ni tako majhen pojav, saj na spletu obstaja nekaj milijonov blogov, posledično pa dobimo nekaj tisoč prispevkov dnevno.

Ob nedavni debati glede pravilnega zapisa poimenovanja rušilnega popotresnega vala se mi je porodilo vprašanje, ali sploh obstaja kakšno primerno slovensko poimenovanje za "ljudi leta", torej za blogerje. V svetu web logov se srečujemo z izrazi blog, blogger in blogging. Ker web log že nekaj mesecev pišem tudi sam, sem ga za povsem zasebne potrebe poimenoval spletni dnevnik, kar se mi zdi zadovoljiv prevod web loga. Oziral sem se na predvod recimo nautical loga, kar je seveda ladijski dnevnik. Pred dnevi sem namesto blogginga (oz. bloganja, kot je moč slišati v slovenski "tehnični" srenji) uporabil besedo dnevnikovanje, za katero se mi zdi, da primerno opisuje tovrstno početje, torej pisanje dnevnika (na papir ali na splet, tu ni omejitev). Še vedno pa iščem neko primerno ustreznico za blog. Če je web log postal spletni dnevnik, potem bi blog potemtakem bil – spletnik? To se mi ne zdi ravno "najlepša" rešitev, zato me zanima naslednje:

Se je pri nas kdo že ukvarjal s poimenovanjem takih strani in z opisovanjem take ali podobne dnevniške dejavnosti? Je narobe, če uporabljam besedo dnevnikovanje, ki je ne najdem v SSKJ? Menim, da bi bilo prav, da se odgovorni

dogovorijo, kakšen zapis oz. kakšno poimenovanje naj obvelja. Škoda bi bilo zamuditi priložnost, da najdemo lepo slovensko ustreznico (recimo dnevnikovanje za blogging oz. bloganje) za tujke, ki nekako ne sodijo k nam (v originalni ali popačeni obliki). Seveda bi bilo potrebno pospešeno delati na tem, saj trenutno bloggerski izrazi, če jih lahko tako imenujem, še niso splošno uveljavljeni, morda je kdo izmed vas tokrat celo prvič slišal za bloge. Predvsem pa me zanima vaše mnenje, spoštovani SlovLitovci, torej kaj vi mislite o tej problematiki, če seveda to sploh je problematika. Dopuščam namreč možnost, da je kdo vse to že razvozlal, jaz pa sem spregledal, zato bom vesel kakršnih koli napotkov, ki me bodo vodili v smeri, da razrešim to vprašanje. Že v naprej se vam najlepše zahvaljujem za morebitne odgovore. — **Klemen [Brumec]** (brumec@o2.pl), 17. jan. 2005

Klemen Brumec je slednjic javno zastavil vprašanje, ki mi je bilo doslej zastavljeno samo zasebno. Etnologinji Mojci Ramsak sem tako [3. jan. 2005] odgovoril:

*> Morda veš, kako slovenimo bloggerje, tiste, ki delijo svoja mnenja
> na web logu?*

Pojma nimam in se s tem vprašanjem do tega hipa tudi nisem ukvarjal. Tvoje vprašanje sem nemudoma posredoval naprej prijatelju, ki je za to bolj pristojen. Če on ne bo vedel, imam v rezervi se eno osebo. Leksikon racunalnistva in informatike, ki ga je izdala Pasadena leta 2002, ne pozna tega izraza ne v polni ne v okrajšani obliki. Morda bi bil malce pretiran prevod: trdinovka in trdinovec, zato pa morda kar ustrezen beleznica in belezkar ali zapiski in zapisovalec, saj je jedro v besedi logging, ki pomeni v racunalnistvu belezenje procesov v dodatnem (locenem) zapisu. Namesto za interno rabo pa je tak zapis objavljen in dostopen na spletu (web). blog → web logging, blogger → blog: obrati teh besedotvornih in pomenskih tvorb so zelo zanimivi in izjemno hitri. Tezko je dohajati to domiselnost v drugem jeziku.

Ko sem ze odposlal sporočilo z odstavkom, v katerem sem meditiral o možnih oblikah prevoda besed 'blog' in 'blogger', mi vse skupaj ni dalo miru. In res sem se domislil necesa, kar je bolj prevod po duhu kot po crki:

blog → spletnice
blogger → spletnik / spletnicar
blog → spomnik
blogger → spomnilec

No, toliko – ne pričakuj od mene kaj več kot to. Vesel bom, če se bo kdo drug spomnil boljše, za uho, oko in duha prijetnejše resitve.

Domislek – dopolnitev [3. 1. 2005]

> *Drugih izrazov pa ne*

> *dohajam – po duhu namrec. Spomnik? Spomnilec? Na kaj me naj to spominja?*

Besede 'spomnik' ni ne v SSKJ in ne v SP2001, a predstavili so mi jo kot izraz, s katerim v Posocju označujejo leseno descico (plosco) pri vhodnih vratih, na katero se pritrdi obvestila članom družine. Prvic sem jo uporabil, ko sem pred leti prevedel eno od verzij programa 'Remember?' v slovenscino.

<<http://www.warker.com/remember.html>>

<<http://www.warker.com/gfx/rem-sample.jpg>>

<<http://www.warker.com/remember.html#extras>>

Poznas kaksnega etnologa / etnologinjo, ki obvlada posebnosti Posocja, da bi preveril to zgodbo? Morda bi bilo bolje namesto 'spomnilec' uporabiti 'spomnicar', a dobimo s tem nesrecni znak s kljukico, kar prepriča splosno zapisljivost besede.

Za tiste, ki jih zadeva zanima bolj temeljito: Prvi in pravi vir za informacije o vsem tem je Dave Winer:

<<http://www.scripting.com/>>

<<http://blogs.law.harvard.edu/tech/rss>>

<<http://blogs.law.harvard.edu/tech/rssVersionHistory>>

Poglejte tudi to:

<<http://feeds.scripting.com/rankings>>

<<http://huminf.uib.no/~jill/index.php?cat=9>>

<http://hypertext.rmit.edu.au/vog/vlog/vlog_archive/cat_essays.html> — *Igor*

Kramberger (k@aufbix.org), 18. jan. 2005

Cisto na kratko se oglašam se jaz. Blog je tudi v angleščini razmeroma nova beseda, a se je predvsem v Ameriki razširila z bliskovito hitrostjo (to sem na lastne oči videla, ko sem bila lani od januarja do avgusta na Georgetown University v Washingtonu kot Fulbrightova stipendistka). Ker gre pri vsej stvari dejansko za pisanje dnevnika na spletu oz. za nekakšen zasebni casopis, ki ga da clovek na ogled na splet (glej anglesko definicijo: A blog is basically a journal that is available on the web. The activity of updating a blog is "blogging" and someone who keeps a blog is a "blogger." Blogs are typically updated daily using software that allows people with little or no technical background to update and maintain the blog. Postings on a blog are almost always arranged in cronological order with the most recent additions featured most prominently.), se bolj nagibam k izrazu "dnevnikovanje", kakor ga predlaga kolega Brumec. Dopuscam možnost, da

obstaja se kak posrecen izraz, a po vsebni gre za pisanje dnevnika za javno rabo in prevod bi moral temeljiti na tem pomenu. — **Nada Šabec**, Univerza v Mariboru (nada.sabec@uni-mb.si), 18. jan. 2005 — P. S. Mozna bi bila seveda tudi daljša in bolj transarentna varianta: spletno dnevnikovanje.

Zakaj pa ne preprosto "spletni dnevnik" – in (spletni) "dnevnikarji", ce ze moramo uporabljati kak neologizem? "Pisanje" (ali "objavljanje") "spletnega dnevnika" se mi osebno ne zdi predolg izraz. Pa ceprav govorica – v vseh jezikih Evrope ucene in drugod očitno tezi nazaj na raven enozloznih medmetov ..:) — VVB [**Vesna Velkovrh Bukilica**] (vesna.velkovrh-bukilica@guest.arnes.si), 18. jan. 2005

Meni se zdi spletno dnevnikovanje kot nalašč ustvarjeno za blogging. Ob predlogu Klemna Brumca sem koj pomislila na to možnost. Spomnilec me nehote spominja na reminder. — **Mia Dintinjana** (semantic_fields@siol.com), 18. jan. 2005

In se, ker gre v tretje rado, le cas bo seveda pokazal, ali se bo "prijel" predlagani ali kak bolj ustrezen prevod ali pa bo prevladalo prevzeto "bloganje" (kot na primer pri internetu, ki je v splosni rabi kljub popolnoma sprejemljivemu slovenskemu "medmrezju.") Zdaj pa res dovolj in vsem lep pozdrav. — **Nada Šabec** (nada.sabec@uni-mb.si), 18. jan. 2005

Zdravo, Igor! Imas cisto prav, saj pozneje sem stvar poslala se na slovlit, le prvi hip sem bila sredi necesa drugega in sem reagirala bolj na kratko – v glavnem zaradi pomena, ker si omenjal neke trdinke, pa belezke in spomnilce in se mi je zdelo primerno opozoriti na to, za kaj v resnici gre. Nisem se poglobljala v zadevo in definicijo navrgla res le v tistem najbolj splosnem pomenu. Vse, kar si navedel glede funkcije in drugega drzi in ze zdaj je prisel en odmev, kjer je predlagano "pisanje spletnega dnevnika". Gotovo se bo oglasil se kdo, morda pa odkrijemo kak bolj posrecen izraz, ki bo bolj natančno poimenoval ta novi pojav. Jaz bi bila gotovo vesela, ce bi ga. Sicer pa sem včeraj napisala na slovlit (a ni slo naprej) tudi, da bo seveda le cas pokazal, ali se bo prijel predlagani ali kak bolj ustrezen prevod ali pa bo prevladalo prevzeto "bloganje" po vzoru interneta, ki je kljub lepemu slovensku izrazu "medmrezje" se naprej v splosni rabi. Tako pac z jezikom je. — **Nada [Šabec]** (nada.sabec@guest.arnes.si), 19. jan. 2005 — P.S.: Upam, da nimas nic proti, ce to res posljem administratorju, saj si koristno dopolnil definicijo bloga.

Dober vecer, Nada: hvala za odziv. Skoda, da si ga poslala le meni in Brumcu, ker se tako ne more razviti javna razprava. Predlagam, da posljes prispevek administratorju (Miranu Hladniku) dopisovalnega seznama v objavo. Vendar ze tu na kratko: definicija, ki jo navajas, je *prekratka* – ne zajame dveh bistvenih razseznosti, ki ju nima noben (intimni, zasebni, osebni) dnevnik:

– blog je primarno komentiranje dogodkov in opozarjanje na pisanje drugih (zlasti v blogih, lahko tudi v drugih medijih), prvo je možno tudi v dnevniku, drugo pa ne; RSS feed funkcija je namenjena prav temu;

– blog je (tehnicno) zastavljen tako, da mu lahko drugi dodajajo komentar: sproti, k posameznim zapisom, kar je znova nekaj, cesar pri dnevniku ni mogoče poceti, je prej podobno izmenjavi pisem, se najbolj pogovoru (izmenjavi stališč) s casovnim zamikom in odmaknenostjo.

A tudi to bi bilo pametneje (primerneje) objaviti tam, kjer se je razprava zacela. — **Igor Kramberger** (k@aufbix.org), 18. jan. 2005

Draga Nada, kaj pa tnevnik, tnevnikovanje, tnevnikovalec? Taka tvorba bi ohranila prvotni angleški način izpeljave z eht slovenskim materialom: [we]b log = [sple]t[ni] [d]nevnik. Obenem se začetni sklop tn- podzavestno spominja na tnaló, ene druge vrste bruna (se pravi, log-a). Kako misliš, bi šlo? — **Marc [Greenberg]** (mlg@ku.edu), 19. jan. 2005

Sledili so še drugi zabavni predlogi (*Bukilica*, *Šabec*), vendar smo si vzeli pravico, da na tem mestu debato prekinemo. Kogar spletni dnevniki zanimajo tudi kot način komunikacije, si lahko poteši radovednost v forumu Humanist (http://lists.village.virginia.edu/lists_archive/Humanist/v18/0140.html in dalje). — **miran**

Spletnice

<http://tapor.humanities.mcmaster.ca/home.html> – portal za analizo besedila.

<http://huco.ualberta.ca/HyperPo/> – še eno orodje za analizo besedila.

Wiki se imenuje taka spletna lokacija, ki dovoljuje uporabniku dodajati vsebino in jo vsakomur tudi urejati, npr. zastonj mednarodna enciklopedija http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page. Bibliografija člankov na temo wikijev je na naslovu <http://www.public.iastate.edu/~CYBERSTACKS/WikiBib.htm>

<http://www.balkani.dir.bg> – lanska avgustovska številka bolgarske literarne revije Balkani je slovenska; v njej je tudi intervju z **Borutom Omerzelom**.

http://www.delo.si/index.php?sv_path=43.50&id=021cc96fd692900201a538be6f17fc1b04&source=Delo – **Jože Mencinger**, Bo univerza preživela še bolonjsko reformo? *Delo* 3. januarja 2005. [Po izkušnji z maloumnimi formularji, ki nas z njimi posiljuje bolonjska akademska birokracija, se lahko rektorjevimi dvomom pridružimo in dodamo še dva pomisleka, ki zadevata specifiko humanističnih

študijev: 1. bolonjski principi študija in naša dvopredmetnost preprosto ne gresta skupaj, 2. zelo težko pa bo pobolonjiti tudi študije, ki vzgajajo profesorje, zlasti tiste za domači jezik in literaturo — *miran*]

<http://www.uni-miskolc.hu/~phdkonf> – mednarodna konferenca podiplomskih študentov v Miskolcu na Madžarskem avgusta 2005; prijavit se je treba (in plačati registracijo) do 18. marca 2005.

<http://www.google.com/downloads/> – Picasa, Googlov organizator slikovnega materiala – zelo lepo!

<http://www.x1.com/> – Kdo bo iskal med mapami, podmapami in podpodmapami, če pa program najde sam, potem ko je indeksiral vse na domačem računalniku.

<http://desktop.google.com/> – Googlov iskalnik po datotekah na domačem stroju (menda ne tako navdušujoče kot v prejšnji vrstici, pač pa zastonj).

<http://www.copernic.com/> – še en zastonj program za indeksiranje in iskanje spisov po svojem računalniku.

<http://www.ff.uni-lj.si/ucbeniki/mh/galeri35.html> in <http://www.ff.uni-lj.si/ucbeniki/mh/galeri36.html> – nekaj starejših in nekaj novejših fotografij; nekatere z literaturo nimajo preveč tesne zveze. Pač pa so čisto slavistične fotografije na <http://www.ff.uni-lj.si/ucbeniki/mh/galeri37.html> – s slavističnega simpozija v Wittenbergu in z ljubljanske slovenistike.

http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,50&id=37c13398682d1ea88cc931aa51aef1304&source=Delo – **Meta Grosman**, Učenje na pamet prazni mlade glave: Proti književnemu pouku z odlomki (članek v *Delu*).

<http://src-h.slav.hokudai.ac.jp/index-e.html> – japonski slavistični raziskovalni center.

<http://www.jezikinslovstvo.com> – Spletna stran JiS-a prehitveva čas, saj so na njej že na voljo slovenski in angleški povzetki razprav iz šeste številke 2004, ki bo v tiskani obliki izšla konec januarja 2005. Z izidom te številke bo JiS, uveljavljena osrednja slovenistična revija, sklenil 49. letnik izhajanja, v uredništvu pa želimo že kar sedaj opozoriti na letošnje jubilejno 50. leto izhajanja JiS-a, ki ga bo revija med drugim zaznamovala z nekaterimi posebnimi rubrikami. Vse, ki še niste naročniki revije, pa bi to želeli postati, vabimo, da nam prijavo (skupaj s poštnim naslovom in naročniškim statusom) pošljete kar po e-pošti na naslov glavnega ali tehničnega urednika (marko.stabej@guest.arnes.si ali matjaz.zaplotnik@siol.net). Naročnine za 2005 znašajo: 4900 SIT za redne naročnike, 3900 SIT za člane SDS, 2500 SIT za študente in 39 EUR za naročnike v tujini. — **Matjaž Zaplotnik** (matjaz.zaplotnik@siol.net), tehnični urednik *Jezika in slovstva*, 19. jan. 2005

[Http://www.temza.si/natecaj.htm](http://www.temza.si/natecaj.htm) – razpis Moje pero za 1000 besedo obsežno pripoved v slovenščini na dano temo; nagrada 50.000 sit.

Objave

Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem: Členitev jezikovne resničnosti (Zbornik prispevkov simpozija Obdobja 22 – Metode in zvrsti). Knjigo je uredila **Erika Kržišnik**.

Prevajanja slovenskih literarnih besedil, zbornik. Ur. **Simona Kranjc** in **Mojca Nidorfer Šiškovič**. Publikacija je rezultat projekta pri programu Slovenščina na tujih univerzah (STU) na Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik. Predstavlja besedila sodobnih slovenskih literarnih ustvarjalcev, prevedena v 18 jezikov.

Tomaž Sajovic, *Historični slogi v slovenski pripovedni prozi druge polovice 19. stoletja* (zbirka Razprave FF za leto 2004). — Tiskovna konferenca za te tri publikacije je bila v četrtek 13. januarja 2005 ob 12.30 uri v knjigarni FF.

Marko Jesenšek (ur.), *Besedoslovne lastnosti slovenskega jezika: slovenska zemljepisna imena*. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije; Pišcece: Društvo Pleteršnikova domačija, 2004. 271 str.

Marko Jesenšek (ur.), *Besedoslovne lastnosti slovenskega knjižnega jezika* in narečij. Maribor: Slavistično društvo, 2004. 554 str. (Zora 28).

V Šmartnem pri Litiji je izšel zbornik *Davorin Hostnik med Slovenijo in Rusijo*. V njem je objavljenih vseh dvanajst prispevkov udeležencev istoimenskega simpozija, ki je potekal 3. septembra 2003 ob 150. letnici publicista, prevajalca, jezikoslovca in pedagoga Davorina Hostnika (Podroje pri Litiji, 1853 – Rilsk, 1929). D. Hostnik, v Rusiji znan kot Martin Matvejevič Hostnik, se uvršča med osebnosti, ki so na prelomu 19. in 20. stol. pomembno prispevale h kreelitvi slovensko-ruskih kulturnih in znanstvenih stikov. Konec leta 1879 je odpotoval v Rusijo, kjer je vse do l. 1923 učil nemščino in francoščino na gimnaziji v podeželskem mestecu Rilsk v Kurski guberniji. V 80. in 90. letih je kot radikalni privrženec ideje slovanske vzajemnosti dopisoval v liberalna glasila Slovenski narod, Ljubljanski zvon, Edinost in Slovanski svet. V ruščino je prevedel več slovenskih leposlovnih del, med njimi Levstikovega Martina Krpana. Njegov najpomembnejši dosežek sta Ročni rusko-slovenski slovar (Gorica 1897) in Slovinsko-russkij slovar' (Gorica 1901) s kratkima slovnicama obeh jezikov. Za delo Grammatika slovinskago jazyka je prejel celo nagrado ruske Akademije znanosti. O njegovi usodi po Oktobrski revoluciji se v Sloveniji ni vedelo ničesar, dokler ni njegove življenjske poti nepričakovano osvetlila ruska zgodovinarica Iskra Čurkina v izčrpnih razpravi, objavljeni v Zgodovinskem časopisu v Ljubljani

leta 1968. Hostnik je bil s tem dokončno iztrgan iz pozabe, o čemer priča tudi aktualni zbornik. Avtorji prispevkov so **Vasilij Melik, Stane Granda, Iskra Čurkina** (v ruščini), **Branko Marušič, Irena Gantar Godina, Silvo Torkar, Anton Hostnik, Tone Smolej, Ljubov Kurkina** (v ruščini), **Aleksandra Derganc, Vlado Nartnik** in **Andreja Žele**, avtorica spominov na deda pa je **Jelena Hostnik**, Davorinova vnukinja, ki je na povabilo organizatorice v času simpozija prvič v življenju obiskala dedovo domovino. Prispevki so opremljeni z angleškimi in ruskimi povzetki, zbornik pa vsebuje tudi bogato fotografsko gradivo in obsega 96 strani. Uredili sta ga **Irena Gantar Godina** in **Magda Breznikar**, oblikovala **Milena Gregorčič**, izdalo in založilo pa Ustvarjalno središče Breznikar, Ustje 6, 1275 Šmartno pri Litiji. Na tem naslovu lahko zbornik tudi naročite za 2500,00 SIT. — **Silvo Torkar** (Silvo.Torkar@zrc-sazu.si), 5. jan. 2005

Na spletni strani <http://ZRCola.zrc-sazu.si> se da dobiti (zastonj – sponzor je ZRC SAZU) najnovejšo, silvestrsko različico vnašalnega sistema ZRCola (ZRCola SLV 2004-12-31 – različice v drugih jezikih še niso aktualizirane), ki omogoča preprosto vnašanje tujejezičnih in predvsem latiničnih in ciriličnih narečnih besedil v wordu. Izdelan je bil za Slovanski lingvistični atlas, uporabljan bo za sestavljanje Slovenskega lingvističnega atlasa, za slovenske potrebe pa so dodani še posebni znaki iz slovenskih zgodovinskih pisav, kot sta npr. dajničica in metelčica. Olajšano je tipkanje sestavljenih znakov, saj se vnašajo posamezne sestavine, ki jih računalnik na uporabnikov ukaz sestavi v nov znak (in sestavljene znake tudi razstavi). Če želite recimo zapisati znak e z ostrivcem zgoraj in piko spodaj, zapišete najprej e (ta je na tipkovnici), potem črni pravokotnik z akutom zgoraj (Alt+9) in nazadnje še črni pravokotnik s piko spodaj (Alt+Shift+8). Na računalniškem zaslonu so tako začasno vidni trije znaki, ki jih po kliku na gumb "ZRCola > Sestavi vse" v menijski vrstici računalnik združi v enega samega. Razpored znakov v pisavi vnašalnega sistema temelji na unikodnem standardu, ki je nadgrajen s tistim, česar v unikodu ni. Več o tem se da izvedeti iz članka o ZRColi (<http://nl.ijs.si/isjt04/zbornik/sdjt04-19weiss.pdf>) in iz dokumentacije, ki je po namestitvi vnašalnega sistema dosegljiva v Start > Programi > ZRCola; posebej pomembna je prva stran v datoteki "Tipkovnica", ki si jo je za stalno rabo priporočljivo natisniti (v podolžnem formatu). Če kak znak manjka, se ga da naročiti pri avtorju vnašalnega sistema (Peter.Weiss@guest.arnes.si) in bo vključen v naslednjo različico vnašalnega sistema. Vnašanje narečnih besedil še nikoli ni bilo tako preprosto, hkrati pa je kot vožnja s formulo 1. — **Peter Weiss**, 5. jan. 2005

Happy New Year to all! The newsletter (<http://www.arts.ualberta.ca/~ljubljan/newslets/105-57.html>) has had many recent additions:

- 1) New Folk Music CD Released
- 2) Slovenia Visits Seattle: report on week of Slovenian activities

- 3) **Donald F. Reindl** defends thesis
- 4) RADO L. LENCEK GRADUATE STUDENT PRIZE awarded
- 5) THE 2004 ANNUAL MEETING REPORT
- 6) **Michael Biggins**'s translation of Vladimir Bartol's *Alamut* published — *David Stermole* (stermole@chass.utoronto.ca), 3. jan. 2005

V novi številki *Primerjalne književnosti* je objavljenih sedem razprav domačih in tujih raziskovalcev. **Peter V. Zima** s Fakultete za kulturne vede v Celovcu je v članku z naslovom *Primerjalna književnost in družboslovne vede* opozoril, da lahko primerjalna književnost, ki se ukvarja z večkulturnimi in večjezičnimi konteksti, pomaga družboslovcem, kadar se pojavijo medkulturni problemi ali težave pri prevajanju. Po drugi strani lahko družboslovne znanosti prispevajo k boljšemu razumevanju tipoloških in genetičnih primerjav v primerjalni književnosti. Avtor na koncu očrta sociološko podlago novega tipa primerjalne književnosti, ki jo definira kot socio-semiotiko. **Vid Snoj** v članku "Slepi nemir človeštva": Kocbekovo pesnjenje zgodovine izhaja iz trditve, da je Kocbek pesnik zgodovine. To trditev utemeljuje z razločevanjem pesnjenja o velikih dejanjih oziroma o zgodovini od pesnjenja zgodovine same in jo razvija ob interpretaciji treh Kocbekovih pesmi. Razprava Retorika iskrenosti **Pétra Hajduja** z Inštituta za literarno vedo v Budimpešti izhaja iz prepričanja, da ima pojem iskrenosti še vedno dokaj pomembno vlogo v klasični filologiji, čeprav ga je literarna teorija v 20. st. diskreditirala. Avtor analizira razprave o iskrenosti ali ironičnosti Katulove in Horacijeve poezije, pri tem pa ga zanima, katere retorične formacije besedilu omogočajo, da je prebrano kot iskreno. **Matjaž Zaplotnik** je v razpravi *Motivi krsta pri Tassu in Prešernu* najprej pregledal dosedanje študije o Tassovih vplivih na Prešerna, v osrednjem delu študije pa je z natančno primerjavo motiva krsta pri obeh avtorjih ugotovil, da okoliščine Črtomirovega krsta spominjajo na okoliščine Klorindine spreobrnitve. V razpravi *Literarnozgodovinski pojmovnik za literaturo moderne: revizija in nekaj predlogov* se **Vanesa Matajc** ukvarja s problemom periodizacije literature v obdobju moderne. Predlaga, naj literarna zgodovina namesto tradicionalnega pristopa, ki razlike poenoti, uvede prelomno-mutacijski vidik pri proučevanju različnih razmerij, ki nastajajo med literaturo moderne in njenim (foucaultovskim) "premičnim temeljem". **Barbara Zorman** se v razpravi *Predstavljanje subjektivnosti lika v literaturi in filmu* ukvarja z žariščenjem v literarni in filmski različici Peklenske pomaranče, to pa tako, da nakazuje specifične manipulativnega potenciala filma in literature. V prvem delu razprave *Teorije/teorija diskurza in literarna veda* (drugi del bo objavljen v naslednji številki) je **Alenka Koron** opozorila na terminološke zadrege, ki so posledica raznovrstnosti teorij diskurza, pregledala pa je tudi najpogostejše koncepcije diskurza (lingvistične, naratološke, Bahtinove, Kristevine, filozofske in Foucaultove) in njihove spoznavnoteoretske predpostavke. V rubriki *Kritike* so objavljene ocene štirih znanstvenih monografij tujih avtorjev (med njimi nove predsednice Mednarodne zveze za primerjalno književnost *Tanie Franco Carvalhal*). Številko skleneta izčrpani poročili o posvetovanju "Znanstvene izdaje v

elektronskem mediju" in simpoziju "Kosovel: Med etiko in poetiko". Naročila in prispevke lahko pošljete na naslov darja.pavlic@uni-mb.si. — *Darja Pavlič*, 7. jan. 2005

Poročili o slavističnem kongresu v Novem mestu oktobra lani sta izšli tudi v *Primorskem dnevniku* 2004, št. 240 in 267; drugo je podpisala *Eva Premk*.

Pri Založbi ZRC so izšle nove publikacije:

Jerica Snoj: Tipologija slovarske večpomenskosti slovenskih samostalnikov

France Novak: Samostalniška večpomenskost v jeziku slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja

Helena Dobrovoljc: Pravopisje na Slovenskem

Marjeta Humar (ur.): Terminologija v času globalizacije

Jezikoslovni zapiski 10/1 in 2 (2004) (urednik **Janez Keber**)

[Svoje objave reklamirajte v Slovlitu in v Kroniki prosim sami. Če boste "zamolčani", bo to samo po vaši krivdi. — *miran*, 7. jan. 2005.]

Vabila, razpisi, pozivi, prireditve, dogodki

David Stermole sporoča, da člani Society for Slovene Studies lahko do 5. januarja predlagajo simpozijske teme za novembrsko konferenco, ki bo v ameriški držvi Utah. Predlogi naj vsebujejo: naslov omizja, ime predlagatelja, ime predsednika omizja, imena referentov in ime diskutanta (koreferenta). Naj velja tole obvestilo tudi kot povabilo k članstvu v SSS. Več informacij na <http://www.arts.ualberta.ca/~ljubljan/> ali na stermole@chass.utoronto.ca. — *David Stermole*, 2. jan. 2005

Jezikovnotehnološki abonma (JOTA) vabi na tradicionalno ponovoletno srečanje, ki bo 4. januarja 2005, ob 18.00 v prostorih Centra za slovenščino, Kongresni trg 12 (stavba Univerze), drugo nadstropje. Predaval bo **Jure Leskovec** (IJS in CMU) na temo Učenje povzemanja besedil s pretvorbo v semantično mrežo. Program JOTE najdete na <http://www2.arnes.si/~svinta/jota.html>. — *Špela Vintar* (spela.vintar@guest.arnes.si), 3. jan. 2005

Zastoj tečajji iskanja po elektronskih informacijskih virih v februarju. — *Gorazd Vodeb* (Gorazd.Vodeb@nuk.uni-lj.si), 3. jan. 2005

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik išče nove sodelavce. Če ste profesorji ali absolventi slovenskega jezika, ki bi radi postali učitelji slovenščine za tujce in ste temu pripravljeni posvetiti nekaj svojega časa, pošljite prošnjo s kratko predstavitevijo do 20. 1. 2005 na naslov: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik,

Univerza v Ljubljani, Kongresni trg 12, 1000 Ljubljana ali na e-naslov mojca.stritar@ff.uni-lj.si. — *Mojca Stritar*, 4. jan. 2005

Lingvistični krožek Filozofske fakultete v Ljubljani vabi na 797. sestanek v ponedeljek 10. januarja 2005 ob 17.30 v predavalnici 526 v 5. nadstropju Filozofske fakultete. Predavali bodo asist. dr. Zdenka Čebašek-Travnik, dr. med. (Klinični center), asist. mag. Borut Škodlar, dr. med. (Klinični center) in doc. dr. Marina Zorman (FF, Oddelek za splošno jezikoslovje). Tema predavanja: Jezikoslovje in psihiatrija: primer sodelovanja. — *Chikako Shigemori Bučar* (lingvisticnikrozek@butn.net), 4. jan. 2005

Lingvistični krožek Filozofske fakultete v Ljubljani vabi na 796. sestanek v ponedeljek 3. januarja 2005 ob 17.30 v predavalnici 526 v 5. nadstropju Filozofske fakultete. Predavala bosta: Franc Marušič, Univerza v Stony Brooku, in Rok Žaucer, Univerza v Ottawi. Tema predavanja: Nevidni/neslišni glagol v stavkih tipa "Janezu se objema Micko". — *Chikako Shigemori Bučar* (lingvisticnikrozek@butn.net), 5. jan. 2005

Z veseljem vas obveščam, da imajo od 1. januarja uporabniki z vseh računalnikov na Univerzi v Ljubljani dostop do podatkovne zbirke PapersInvited "World's Largest Database of Calls for Papers", ki je namenjena znanstvenikom, raziskovalcem, profesorjem in tudi študentom. Omogoča iskanje po bogatem naboru mednarodnih razpisov za znanstvena srečanja z različnih strokovnih področij, pregled koledarja dogodkov, oglaševanje lastnih konferenc, ob tem pa vsakemu posamezniku dovoljuje tudi oblikovanje osebnega strokovnega profila in redno obveščanje o najnovejših razpisih po elektronski pošti (za kar je potreben e-poštni naslov z domeno uni-lj.si, ki je hkrati identifikacija za login).

– Dostop do zbirke: <http://www.papersinvited.com>

– O zbirki, oblikovanju profila, iskanju:

<http://www.papersinvited.com/SubscriptionBenefits.htm>

– O osebnem profilu: <http://www.papersinvited.com/personalizebenefits.htm>

– Oblikovanje osebnega profila (z navodili: Static I.P. Address based subscribers): <http://www.papersinvited.com/personalize.htm>

Dostop do zbirke sta omogočila Centralna ekonomska knjižnica in konzorcij COSEC. — *Ivan Kanič* (ivan.kanic@ef.uni-lj.si), 12. jan. 2005

13. 1. ob 13. uri (na srečo ni bil petek) je bila v Zemljepisnem muzeju na Gosposki 16 v Ljubljani predstavitev knjige **Marije Stanonik** *Slovstvena folkloristika med jezikoslovjem in literarno vedo*.

12. 1. se je v Lutrovem mestu Wittenberg, v katerem so bile tiskane tudi slovenske knjige, zaključil simpozij Literatur und Geschichtskultur im Staatssozialismus: Jugoslavien un Bulgarien, ki ga je organizirala Angela Richter s slavistike v

Halleju (program na <http://www.slavistik.uni-halle.de/>). Od slovlitovske združbe so bili tu **Zvonko Kovač, Vladimir Osolnik, Tatjana Petzer, Ivana Živančević Sekeruš** in podpisani, kakšnega od nastopajočih pa bomo tudi na novo pridobili, recimo **Gordano Muzaferijo** s sarajevske filozofske fakultete, ki je pravkar izdala knjigo *Činiti za teatar: Ogledi iz drame i teatra*, Tešanj: Centar za kulturu i obrazovanje, 2004 (Biblioteka Judita, 7); v njej sta tudi prispevka o drami *Polnočno kričanje* **Matjaža Kmecla** in *Silence Silence Silence* **Vita Tauferja**. — *miran*

Obveščamo vas, da bodo letošnji (že 16.) Primorski slovenistični dnevi, tradicionalno strokovno srečanje primorskih slovenistov z obeh strani meje, v četrtek in petek, 7. in 8. aprila, v Kobaridu in Bovcu. Gostitelj tega srečanja bo Slavistično društvo Nova Gorica v sodelovanju z občinama Bovec in Kobarid ter s Slavističnim društvom Trst-Gorica-Videm in Slavističnim društvom Koper ter Zavodom RS za šolstvo, OE Koper in OE Nova Gorica. Tema bo Primorski literarni zgodovinarji. Skušali bomo osvetliti razvoj literarne vede, njen današnji položaj, pa tudi njeno vlogo pri pouku književnosti danes, v ospredju pozornosti bo **Anton Ocvirk**, ki mu bomo v rojstnem kraju odkrili spominsko ploščo. Naslov in povzetek referata pošljite na naslov marija.mercina@guest.arnes.si. — *Marija Mercina*

Sekcija samostojnih in svobodnih novinarjev pri Sindikatu novinarjev Slovenije (Igor Drakulic [igor.drakulic@siol.net], 17. jan. 2005) protestira proti novi dohodninski zakonodaji v imenu svobodnih ustvarjalcev in si želi tudi podpore Slavističnega društva Slovenije. Argumente za ohranitev olajšav za svobodne ustvarjalce je na okrogli mizi o avtorskih honorarjih na TV SLO 1 naštel predsednik DSP Vlado Žabot, proti pa v *Sobotni prilogi Dela* 15. jan. 2005 bivši minister za finance Dušan Mramor (Izumljanje alarmantnih tez sredi mirnega teka, http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,6528&id=cf666d1cbe6a05aec2d8209b1b9e115504&t=html&p=22). Prosim za stališča. — *miran*

Dodiplomske in podiplomske študente slovenistike obveščam, da Oddelek za slovenistiko tudi v študijskem letu 2005/06 omogoča študij v tujini, in to v okviru izmenjave Socrates – Erasmus. Rok za oddajo prijav na razpis – pošljite jih na FF, Oddelek za slovenistiko, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, za Alenko Žbogar (s pripisom: Socrates – Erasmus) – je 25. 2. 2005. Izbor med prijavljenimi kandidati bo komisija Oddelka za slovenistiko opravila najkasneje do 7. 3. 2005. Na voljo je 24 štipendij (4–10 mesecev), prijavljate se lahko na univerze v Avstriji (Dunaj, Celovec, Gradec), Nemčiji (Tübingen, Berlin, Würzburg), Angliji (Nottingham), Belgiji (Ghent), Italiji (Videm, Rim) ter na Poljskem (Bielsko-Biala, Varšava). — doc. dr. **Alenka Žbogar**, koordinatorica za mednarodno sodelovanje na Oddelku za slovenistiko (alenka.zbogar@guest.arnes.si)

Filozofska fakulteta v Ljubljani in Fakultät für Kulturwissenschaften iz Celovca pripravljata projekt medsebojnih izmenjav študentov. Prva skupina naših študentov

(sodelujejo Oddelek za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko, Oddelek za slovenistiko, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Oddelek za prevajanje, Oddelek za filozofijo, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo in Oddelek za zgodovino) naj bi odšla na 14-dnevno bivanje v Celovec že v drugi polovici marca 2005 (predvidoma 3. in 4. teden). Fakulteta krije stroške bivanja in zajtrka, potne in ostale stroške pa Vi. V Celovcu boste obiskovali posebej za Vas oblikovan program predavanj, ki bo pokrival različna področja. Obiskovali boste lahko tudi krajši tečaj nemškega jezika na višji stopnji. Znanje nemškega jezika je obvezno. Rok za prijavo na razpis je 2. februar 2005. Prijavnico dobite pri podpisani, v mednarodni pisarni ali na spletni strani Filozofske fakultete. Priložiti ji morate dokazilo o znanju nemščine (velja tudi na FF opravljeni izpit iz nemščine). Izbor med prijavljenimi kandidati bo komisija Oddelka za slovenistiko opravila najkasneje do 16. februarja 2005. — **Alenka Žbogar** (alenka.zbogar@guest.arnes.si), 21. jan. 2005

Te dni je ob ekumenskem tednu krščanskih cerkva ponekod po Sloveniji (ne le v Beli krajini) možno prisostvovati bogoslužju uniatske cerkve, ki ga bo vodil metliški uniatski župnik. Mogoče kakšnega radovednega slovlitovca pritegne liturgični jezik ali drugo. — **Rok Bečan**

VABILO. Kristjani iz različnih Cerkva se bomo v dneh med 18. in 25. januarjem ponovno povezali v goreči molitvi: "Da bi bili vsi eno!" Ob tej priložnosti vas vabimo k vzhodnem bogoslužju v slovansko-bizantinskem obredu, ki ga bo vodil g. Mihajlo Hardi ob diakoniranju g. Milana Stipića in sicer: pri frančiškanih v Novem mestu, v soboto 22. 1. ob 18.00; v Šmartno pri Litiji, v nedeljo, 23. 1. ob 18.00; v stolnico v Ljubljani, v ponedeljek, 24. 1. ob 18.30; in na Ježico (Ljubljana), v soboto, 29. 1. ob 18.30. Pri vseh mašah bo pel Slovenski ekumenski zbor s pevci iz vse Slovenije pod vodstvom g. Mateja Burgerja. — Pevci ekumenskega zbora

Ciril Zlobec z rimskimi študenti. — 16. 12. je veleposlaništvo RS v Rimu skupaj z Oddelkom za slovenski jezik in književnost na rimski univerzi "La Sapienza" organiziralo literarno srečanje s pesnikom Cirilom Zlobcem. Ciril Zlobec je pred nabito polno dvorano spregovoril študentom o svoji življenjski poti. Poudaril je, da ga je v mladosti usodno zaznamovalo sovraštvo italijanskih fašistov do slovenščine. Iz tega je vzklila njegova ljubezen do jezika in poezije. Izpostavil je kontekst, v katerem pesnik ustvarja. Številni slovenski pesniki bi bili gotovo deležni svetovne slave, če bi se rodili in ustvarjali v jezikih večjih narodov. Toda hkrati poudarja, da so svetovno slavo doživeli samo tisti pesniki in pisatelji, ki jih je v prvi vrsti spoznal in cenil kot take lasten narod. Na vprašanje publike, kako gleda na približevanje Turčije EU, pa je odgovoril precej evroskeptično: "Če pogledamo v nacionalne parlamente in vidimo, kako globoko se sovražijo posamezne stranke znotraj istega naroda, potem je težko verjeti v neko enakopravno sožitje med tako različnimi narodi." Ob tej priložnosti je veleposlanik

RS v Rimu Vojko Vovk podaril vsakemu študentu, ki študira slovenščino na rimski univerzi "La Sapienza", zadnjo v italijanščino prevedeno pesniško zbirko Cirila Zlobca *Ljubezem – sonce in tema*. — U. U. [**Uroš Urbanija**] (urosurbanija@hotmail.com), 23. jan. 2005

Nas dragi rimski lektor Uros Urbanija se je nekoliko spozabil: na tradicionalnem "slovenskem" rimskem večeru, ki se je odvijal 16. decembra lani (v decembru 2003 smo gostili pisatelja Borisa Pahorja in esejistko Marijo Kacin ob pisateljavi devetdesetletnici) je večer vodila in pesnika predstavila studentom in publiki s svojim kritičnim posegom tudi podpisana, sicer avtorica slovenske slovstvene zgodovine v italijanskem jeziku, ki jo je izdala Goriska Mohorjeva in katere prva izdaja je skoraj že posla. Zlobceva odlična antoloska zbirka je izšla pri videmski založbi Campanotto. V tem času je Ciril Zlobec prejel od italijanskega predsednika Ciampija tudi visoko priznanje za svoje delo. Gotovo ima veliko zaslug za prodiranje slovenske kulture v italijanski svet prav slovensko Veleposlanstvo v Rimu. Toliko v vednost. In prav lep pozdrav. Pa naj mi Uros ne zameri. — **Tatjana Rojc**, Trst (tatluc@tin.it), 24. jan. 2005

Ljudje

Lansko leto so na Filozofski fakulteti magistrirali ali doktorirali naslednji kolegi. Na pobudo Mojce Honzak objavljamo naslove njihovih razprav, ki jih hrani naša knjižnica:

Andrej Ermenc Skubic, Sociolekti v jezikovni stvarnosti in literarnem delu: (primerjava med slovenščino in angleščino), dis., 2003, 271 str.

Barbara Baloh, Vzorci govornega vedenja pri pripadnikih italijanske narodne skupnosti v slovenski Istri, mag., 2003, 217 str.

Elen Slavec, Jezikovni položaj v slovenski Istri v luči javne komunikacije: mag., 2003, 136 str.

Irena Avsenik Nabergoj, Greh, krivda, kazni in odpuščanje pri Ivanu Cankarju: dis., 2003, 623 str.

Mihaela Kastelec, Kritiški opus Tarasa Kermaunerja, mag., 2003, 292 str.

Mojca Honzak, Literarna teorija pri pouku književnosti v osnovni šoli, mag., 2003, 198 str.

Nataša Logar, Besedotvorna stilistika, mag., 2003, 217 str.

Namita Subiotto, Lingvostilistične posebnosti v prozi Taška Georgievskega: dis., 2003, 214 str.

Vida Gomivnik Thuma, Uporaba nalog objektivnega tipa pri zunanem preverjanju znanja iz književnosti ob zaključku osnovne šole, mag., 2003, 153 str.

Roberto Dapit, Krajevna imena vzhodne Režije v luči materialnega in duhovnega izročila, dis., 2003, 207 str.

Tjaša Jakop, Dvojina v slovenskih narečjih, dis., 2004, 213 str.

Silvo Torkar, Zgodovinska antroponimija vzhodne Tolminske, mag., 2003, 180 str.

Darja Markoja, Oblikoslovna podoba besedil prekmurskega knjižnega jezika od 18. do 20. stoletja, mag., 2004, 340 str.

Mira Krajnc, Besediloslovne značilnosti pokrajinskega pogovornega jezika (na gradivu mariborščine), mag., 2004, 245 str.

Uroš Urbanija, Jurij Japelj – življenje in delo, mag., 2004, 227 str.

Mateja Medvešek, Tabujske teme in problemski pouk književnosti v osnovni šoli, mag., 2004, 209 str.

Jonatan Vinkler, Češko-slovenski in slovensko-češki slovstveni stiki v 19. stoletju, dis., 2004, 395 str.

Varia

Petra Prohart Tomažič, o kateri smo v 49. št. Kronike poročali, da se odpoveduje honorarju, je le-tega vendarle morala sprejeti, saj ji ga je blagajničarka nakazala, preden je lahko upoštevala njeno željo.

Tisk in razpošiljanje Kronike 49 130.586 sit.

Avtorske pogodbe

Iz diskusije pri Humanistu povzemam napotke, ki jih avtorjem, ki podpisujejo pogodbe z založbo, izreka Robert Kraft:

1. Nikoli ne odstopi avtorskih pravic.
2. Nikoli ne odstopi pravice do elektronske verzije besedila in njenih nadaljnjih revizij.
3. Če se že odpoveš avtorskim pravicam, potem se natančno dogovori, pod kakšnimi pogoji (recimo potem ko je knjiga razprodana ali če založnik ne spoštuje pogodbe).
4. Če se moraš odpovedati pravicam do elektronske verzije besedila, potem določi, za koliko časa (npr. 3 leta) in ali to velja za internet ali za cedejke.
5. Določi, s kakšnim deležem hočeš participirati pri morebitnem finančnem uspehu izdaje.

Sicer pa velja, da imajo copyright nad besedili avtorjev, ki so zaposleni, njihova podjetja (izjema so akademske institucije). In izkušnja je, da se avtor z založbo, ki mu sprva v pogodbi postavi nerazumne pogoje, večinoma lahko pogodi tako, da so upoštevani tudi njegovi interesi. — *miran*

Zelo zanimivo temo ste naceli, Miran. Ker med "avtorje" spadajo tudi publicisti, prevajalci in podobno, si dovoljujem v tej zvezi opozoriti na dejstvo, da brez kake trdne oblike solidarnostne povezave med vsemi nami, ki smo "avtorji", se tako razumne deklaracije ne bodo zazivele v praksi. Pri nas – a se zdalec ne samo pri nas – je pac tako, da je vse prevec tistih, ki so pripravljene ponuditi svoje delo za "dumpinsko" ceno. In bojim se, da je vse prevec zaloznikov pripravljeno dati prednost cenejšemu "avtorju". Vse to je relevantno v zvezi z navedenimi Kraftovimi naceli zato, ker tudi vprasanje avtorskih pravic seveda pomeni denar, "ceno" danega avtorja.

Kot receno, taksna "nesolidarnost" nikakor ni samo slovenski pojav – kje pa! Je pa dejstvo, da je uprava (v najsirsem pomenu) manjsih drzav laze obvladljiva (zato pa je geografska "majhnost", ce kaj, kvecjemu prednost). Prav tako je dejstvo, da nacionalna kultura, zacensi s pisno besedo, v geografsko (in drugace) vecjih drzavah nemara ni tako ranljiva kot pri nas. Zato pa tudi morebitno sklicevanje na (slabo) prakso v drugih, vecjih drzavah nikakor ni upraviceno. — *Vesna [Velkovrh Bukilica]* (vesna.velkovrh-bukilica@guest.arnes.si), 21. jan. 2005

Izjava "Sicer pa velja, da imajo copyright nad besedili avtorjev, ki so zaposleni, njihova podjetja." je resnicna, dokler govorimo o delih, ki so nastala v okviru delovnega razmerja, ne pa kar pocez. Ko Mercatorjev poslovodja iz Spodnjih Zvarulj v prostem casu napise kriminalko, bi Mercator morda lahko pricakoval delez od materialnih avtorskih pravic samo v primeru, ko bi poslovodja v kriminalki razkrival kak kos specifcne tehnologije in delov industrijske lastnine podjetja, v katerem je slucajno zaposlen :)) — *Jože Andrej Čibej* (ekorist@siol.net), 21. jan. 2005

Miran, o teh stvareh pišeš v pravem trenutku. O avtorskih pravicah je treba pisati vedno znova, saj se jih avtorji vse premalo zavedajo oz. se jih šele, ko je lahko tudi prepozno. K avtorskim pogodbam in honorarjem ("Sicer pa velja, da imajo copyright nad besedili avtorjev, ki so zaposleni, njihova podjetja (izjema so akademske institucije).") bi dodala tole: Če prav razumem avtorsko pravo, imajo ustanove takšne avtorske pravice 10 let. Po tem obdobju se avtor o njih ponovno dogovori z ustanovo, kjer je (bil) zaposlen. — *Marta Kocjan* (Marta@modrijan.si), 24. jan. 2005

Filozofska fakulteta v Mariboru

Dekan Pedagoške fakultete v Mariboru Bojan Borstner je preko naših mariborskih kolegov slavistov poslal na Slavistično društvo Slovenije in na Slavistično revijo prošnjo za podporo k ustanovitvi Filozofske fakultete v Mariboru. Pomisleki, ki se mi vzbujajo ob tem pozivu, izvirajo iz strahu pred izgubo monopolnega položaja

Filozofske fakultete v Ljubljani, kjer sem zaposlen, kar seveda ni spodoben razlog in se ga ne zdi vredno izpostavljati. Moja načelna skrb zadeva kvaliteto slovenskih humanističnih študij v novih pogojih. Po eni strani je rivalstvo med dvema fakultetama istega tipa stimulativno, po drugi strani pa prinaša s seboj nevarnost "nelojalne konkurence" v obliki popustov v zahtevnosti študija, ki naj privabi študente. Prizadevali si bomo, da do tega drugega ne pride. Naj navedem najbolj prepričljive mariborske argumente ZA ustanovitev še ene filozofske fakultete. Število študentov, zainteresiranih za humanistični študij, se veča in na FF v Ljubljani je prostorska stiska že dolgo neznosna. Maribor je desetletja izgubljal množice študentov humanističnega profila, ki so odhajali v Ljubljano in se pogosto niso vračali, kar je negativno vplivalo na duhovni in kulturni profil mesta. Ker se zavedamo, da se imamo za kvaliteto življenja v Sloveniji v veliki meri zahvaliti relativno vztrajnemu posluhu za regionalno enakomerno porazdelitev materialnih in kulturnih dobrin, bi morala ta izkušnja oblikovati tudi naše stališče v razmerju do mariborske akademske pobude.

Ustanovitev druge filozofske fakultete je obenem priložnost za ponovni premislek o razmerju med filozofičnim in pedagoškim študijem, k čemur nas povrh silijo primerjave z bodočo organizacijo študija na drugih evropskih univerzah. Postalo je namreč jasno, da veliko pedagoških študijskih smeri na ljubljanski Filozofski fakulteti v tej relaciji noče zavzeti jasnega stališča in lovi ravnotežje med načelno humanistično držo in praktično večinsko pedagoško usodo diplomantov. Če bo Bologni uspelo študije po Evropi poenotiti, bo to prineslo s seboj nujo, da se fakultete jasneje profilirajo, pri čemer se množičnega študenta (in s tem gotove eksistence) lahko nadeja samo pedagoška fakulteta, ker bo diplomantom pač lahko ponujala nazive, ki jim bodo omogočali zanesljivejšo zaposlitev.

Tale zapis naj velja kot izraz podpore pri ustanovitvi mariborske Filozofske fakultete, obenem pa kot spodbuda za nadaljnje kritične premisleke o naštetih dilemah. — *Miran Hladnik*, 19. jan. 2005

Z velikim veseljem sem prebrala Vase pismo, v katerem podpirate ustanovitev Filozofske fakultete v Mariboru. Če bi mogla, bi tudi jaz z obema rokama in ze zdavnaj glasovala za to ustanovitev. Dovolite mi, da navedem samo nekaj argumentov:

– Monopol ne more zadovoljiti nikogar, razen morda kaksnega redkega pristasa enoumja, ki ni nič drugega kot monopol v idejah. Kaj bi Slovenci rekli, ce bi imeli izbiro samo med avtomobili ali pralnimi stroji ene same znamke? Ne vem, ce bi bili prevec navduseni. Ali ni slovenska humanisticna znanost vaznejša od avtomobila ali pralnega stroja?

– Strah pred tem, da bi se studentje vpisovali na fakulteto z nizjo zahtevnostjo je popolnoma odvec, to nam jasno kaze praksa, ki jo poznate tudi Vi. Kam rinejo ameriski, nemski ali francoski studentje? V Parizu in okolici imamo 15 univerz in

se nic koliko vec ali manj prestiznih sol. Lahko ste prepričani, da so najboljše ustanove zatrpane do zadnjega koticka, ceprav je zahtevnost do studentov veliko visja. Enako je za profesorje: vsi bi radi delali na ustanovi, kamor se bo najtežje prebiti, ker so kriteriji najstrožji in kjer bodo tekmovali ne s tremi-stirimi kolegi, ampak z desetnimi kolegov in kjer bodo potem največ delali. Konkurenčne ustanove se morajo nenehno truditi, da izboljšajo raven studija, cloveskih odnosov, itd.

– V casu, ko studentje lahko nabirajo "kredite" po celi Evropi in se drugod po svetu, se mi zdi normalno, da bi morali imeti možnost, da jih nabirajo tudi po Sloveniji. Ne vem, zakaj bi moral student ostati "privezan" v Ljubljani, zakaj ne bi "pobral" kak semester tudi v Mariboru, ce to bolj ustreza njegovemu osebnemu interesu ali ce so morda predavanja boljša (se tudi lahko zgodi, ali ne?). Ali ce se mu zdi Drava lepsa od Ljubljane, ali obratno ...

– Ce gledam od zunaj, imam včasih neprijeten občutek, ki sem ga imela ze v casu Jugoslavije: razen Beograda ni v Jugoslaviji obstajalo nicesar zanimivega ali vsaj intelektualnega; sedaj razen Ljubljane ne obstaja skoraj nic drugega. Skoda! Ali naj Slovenija postane predmestje Ljubljane?

Torej, dragi kolega, prosim Vas, potrudite se za ustanovitev Filozofske fakultete (in se cesa) v Mariboru, zdrava konkurenca na področju kulture in znanosti je v interesu Ljubljane in nase drzave nasploh. — *Antonija Bernard*, Pariz (ToniaBER@aol.com), 22. jan. 2005

Miran, stvar velja podpreti, vendar tudi premisliti: o matičnosti FF UNI LJ; o kakovostni kadrovski zasedbi s kadri, ki niso zaposleni na UNI LJ; o morebitni preureditvi preobsežne FF UNI LJ, oz. ustanovitvi nove Filološke fakultete UNI LJ; o celotni humanistični strukturi UNI LJ, oz. profilih FF, Pedagoške fakultete in FDV (ter Filološke fakultete). To je velik zalogaj, ki terja več sogovornikov: pobuda pa je, seveda, sedaj tu. — mirko [*Vladimir Osolnik*] (Vladimir.Osolnik@ff.uni-lj.si), 24. jan. 2005

Mala šola opismenjevanja

Kadar v nepremišljenem trenutku naročimo tiskalniku, naj nam iztisne okrožnico, ki jo je nekdo poslal vsem prejemnikom na FF, se prvih 10 listov iz stroja vali kača njihovih naslovov v glavi, potem šele sledi skromna vrstica s sporočilom, da je jutri dekanov in zato dela prost dan. Potratno. In zaradi razkrivanja naslovov drugih prejemnikov tudi nekorektno. Da bi sami take neumnosti ne ponovili, naslednjic pri izbiri Komu: (To:) v glavi pisma izberemo Vsi prejemniki, vendar ga ne potrdimo za predalček Komu: (To:), ampak za Bcc: (Skrita kopija:). Modrost pa taka.

Slavistično društvo Slovenije
Aškerčeva 2
1000 Ljubljana
<http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/sds.html>

Prijavnica

za vse, ki bi bili radi člani Slavističnega društva Slovenije, pa še niso sporočili svojega naslova ali pa so se preselili. Ker jih nimamo v novem seznamu, jih ne moremo obveščati in jim pošiljati članskega gradiva. Podpisana prijavnica pomeni, da član sprejema Pravila Zveze društev Slavistično društvo Slovenije, objavljena na spletnih straneh društva <http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/sds/pravilasds.html>. Med članske ugodnosti sodijo poleg *Kronike* še znižana naročnina na *Jezik in slovstvo* (3900 sit namesto 4900 sit) in na *Slavistično revijo* (3650 sit namesto 4800 sit) ter zelo znižani stroški registracije na kongresu SDS in drugih društvenih prireditvah.

Ime in priimek:

Natančen zasebni naslov:

Elektronski naslov:

Izobrazba in delovno mesto:

Ustanova/zaposlen na:

Datum:

Podpis:

Članarino **za leto 2005** (3800 sit) nakažite s plačilnim nalogom na račun Zveze društev Slavistično društvo Slovenije št. 02083-0018125980. Dodatna pojasnila daje računovodkinja Marija Kraner (mateja.kraner@guest.arnes.si) Tiha ulica 11, 2000 Maribor, tel. 02 4711 172). Prijavnico pošljite na naslov **Miran Hladnik**, Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana ali na miran.hladnik@guest.arnes.si. — Vabimo vse, ki bi želeli sproti prejemati obvestila o različnih prireditvah, predavanjih in tiskovnih konferencah oziroma diskutirati na literarne, jezikovne, humanistične, izobraževalne teme, da sporočite svoje e-naslove oz. se prijavite na spletno stran <http://mailman.ijs.si/listinfo/slovlit>. Arhiv slovlitovskih objav od leta 2000 dalje je na naslovu <http://mailman.ijs.si/pipermail/slovlit/>.